Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 628/2016 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen voimassa olevan lainsäädännön soveltamisesta uskonnollisten vähemmistöjen piirissä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Vesa-Matti Saarakkalan /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 628/2016 vp:

> *Mihin toimiin hallitus on ryhtymässä palauttaakseen perustuslain sekä lakien ja ihmisoikeussopimusten takaamat oikeudet uskonnollisille vähemmistöille myönnettyjen erivapauksien edelle?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomen voimassa olevaa lainsäädäntöä sovelletaan kaikkiin Suomen alueella oleviin tai muutoin Suomen oikeudenkäytön piiriin kuuluviin henkilöihin. Sovellettavan lainsäädännön kokonaisuuteen kuuluvat muun muassa perustuslaki ja tavallisen lain tasoiset säädökset sekä Suomen ratifioimat kansainväliset ihmisoikeussopimukset. Millekään uskonnolliselle yhdyskunnalle tai esimerkiksi uskonnottomille ei ole myönnetty erivapautta olla noudattamatta tätä lainsäädäntöä. Kiinnitän huomiota myös siihen, että uskonnonvapauslain 7 §:ssä säädetään nimenomaisesti, että rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan tulee toteuttaa tarkoitustaan perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen.

Perustuslain 11 §:ssä säädetyn mukaisesti jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus. Uskonnon ja omantunnon vapauteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Käsillä olevan kirjallisen kysymyksen perusteluosiossa viitataan uskonnollisista syistä tehtäviin poikalasten ympärileikkauksiin ja katsotaan, että teko rikkoo korkeimman oikeuden tulkinnan mukaan Suomen lakeja ja Euroopan ihmisoikeussopimusta.

Korkein oikeus antoi vuonna 2016 kaksi ennakkopäätöstä, jotka koskevat poikien uskonnollisista ja kulttuurisista syistä tehdyn ympärileikkauksen rangaistavuutta. Toisessa tapauksessa KKO katsoi lääketieteellisesti arvioituna asianmukaisesti tehdyn pojan ympärileikkauksen olleen lapsen edun mukaista niin, että vanhempien ja toimenpiteen suorittaneen henkilön menettelyä voitiin pitää oikeutettuna (KKO:2016:24). Toisessa tapauksessa pojan ympärileikkauksen katsottiin täyttävän pahoinpitelyn tunnusmerkistön,

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 628/2016 vp

koska menettelyä ei voitu pitää lapsen edun kannalta oikeutettuna lähinnä siksi, ettei toinen vanhemmista ollut antanut suostumustaan toimenpiteelle (KKO:2016:25). Korkein oikeus ei ennakkopäätöksissään todennut pitävänsä poikien ympärileikkausta Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaisena menettelynä.

Kysymyksessä viitataan myös burkan ja niqabin käyttöön sekä niiden suhteeseen perus- ja ihmisoikeuksiin. Uskonnolliseen ja kulttuurisidonnaiseen pukeutumiseen liittyviä kysymyksiä on tältä kannalta arvioitu niin kotimaisessa kuin kansainvälisessä tulkintakäytännössä. Henkilön pukeutumista ja sen mahdollisia rajoituksia voidaan tällöin arvioida uskonnonvapauden, henkilökohtaisen vapauden, ilmaisunvapauden, yksityisyyden suojan ja syrjintäkiellon kannalta.

Henkilökohtainen vapaus on luonteeltaan yleisperusoikeus, joka suojaa ihmisen fyysisen vapauden ohella myös hänen tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan. Yksityiselämän piiriin kuuluu muun muassa oikeus määrätä itsestään ja ruumiistaan. Esimerkiksi perustuslakivaliokunnan käytännössä näiden oikeuksien rajoittamiselta edellytetään paitsi perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä perusteita myös painavaa yhteiskunnallista tarvetta ja oikeasuhtaisuutta. Kyse on tällöin punnintatilanteesta. Edellä mainitut rajoitusedellytykset voivat eräissä tilanteissa täyttyä esimerkiksi terveyteen tai työturvallisuuteen liittyvistä painavista syistä. Toisaalta esimerkiksi paljon julkisuutta saaneessa turbaania käyttäneen linja-autonkuljettajan tapauksessa aluehallintovirasto katsoi turbaanin käyttökiellon olleen kyseisessä tapauksessa syrjintäkiellon vastainen.

Kokoavasti voidaan todeta, että uskonnollisilla vähemmistöillä ei ole perustuslain, kansainvälisen oikeuden tai tavallisen lain edelle meneviä erioikeuksia, joten tältä osin ei ole tarvetta ryhtyä lainsäädäntötoimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Oikeusministeriö seuraa kuitenkin omalta osaltaan puheena olevia kysymyksiä koskevan oikeuskäytännön kehittymistä ja asiasta käytävää keskustelua.

Helsingissä 29.12.2016

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström